

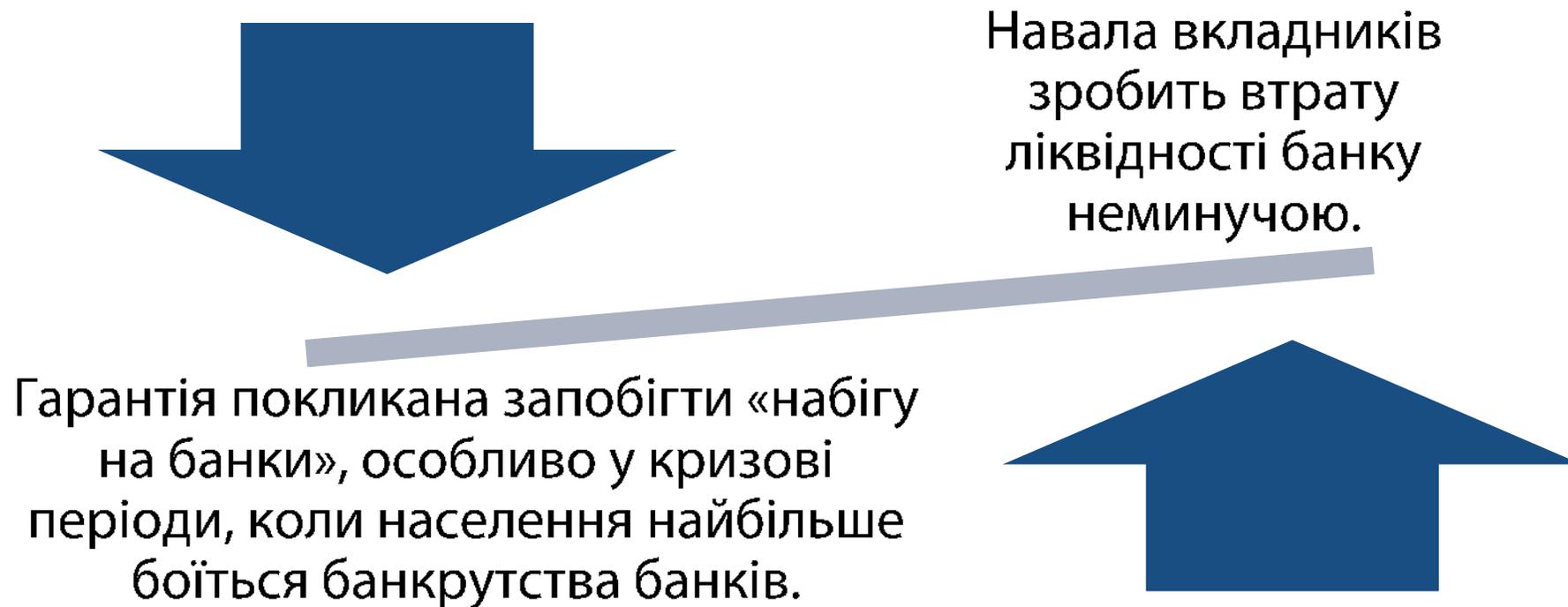
ЯК РЕФОРМУВАТИ СИСТЕМУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ?

Олексій Гаманюк, економіст ЦЕС.

«Набіги на банки» VS «моральний ризик»

«Набіг на банки»: багато вкладників, боячись, що банк не поверне депозит повністю та вчасно, намагаються забрати свої заощадження негайно.

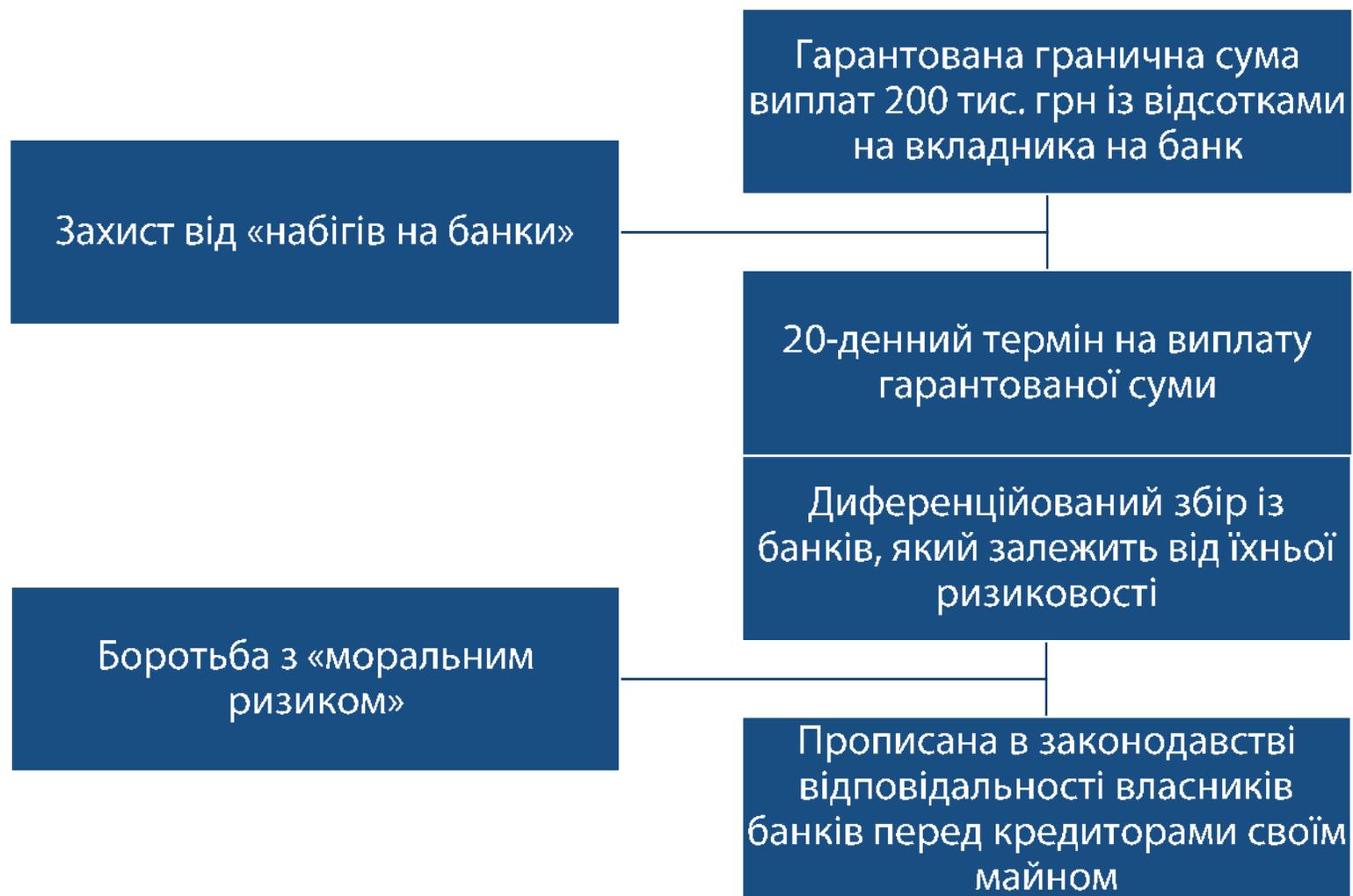
«Моральний ризик» з погляду системи гарантування – це ситуація, в якій вкладник обирає банк із вищими відсотками по депозиту, знаючи, що він застрахований від ризику, а втрати у разі банкрутства банку понесе хтось інший – у даному випадку Фонд гарантування вкладів.

Гарантування депозитів в Україні: наявний статус-кво і що в ньому змінити?

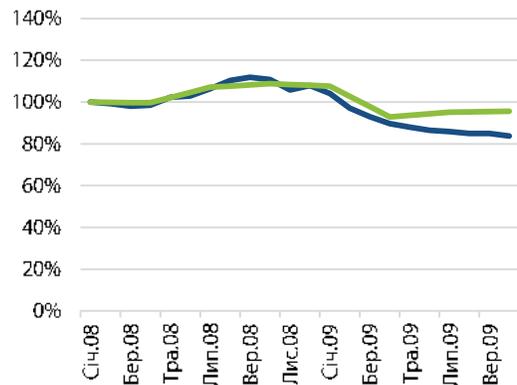
Система гарантування в Україні зараз

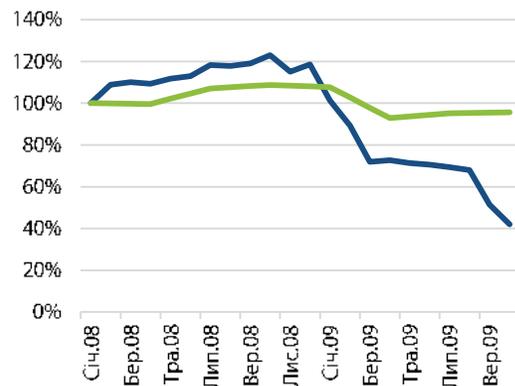
Джерело: ФГВФО, Закон України Про банки і банківську діяльність

Чи захищає система гарантування депозитів від «набігів на банки»?

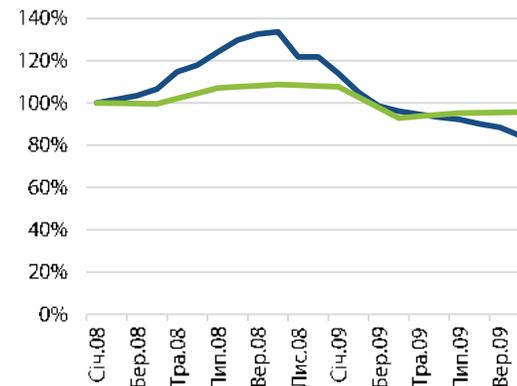
Ні:

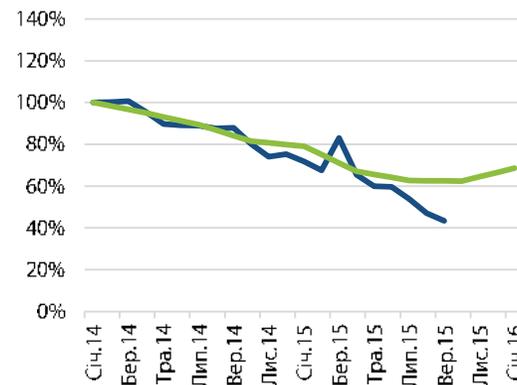
— Кошти фізичних осіб в Укрпромбанку (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

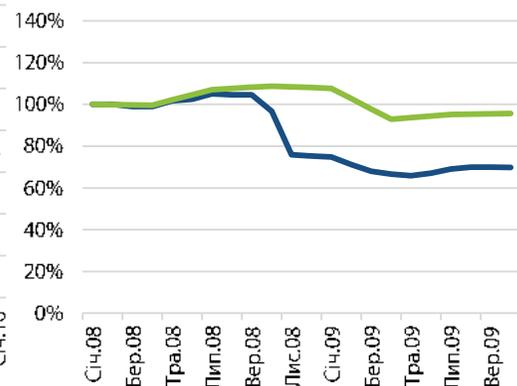
— Кошти фізичних осіб у Родовід банку (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

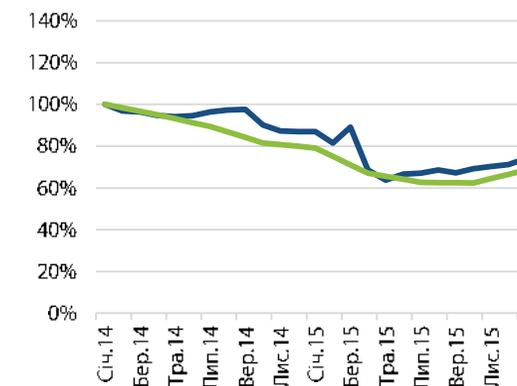
— Кошти фізичних осіб в Надра банку (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

— Кошти фізичних осіб у Дельта банку (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

— Кошти фізичних осіб у Промінвестбанку (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

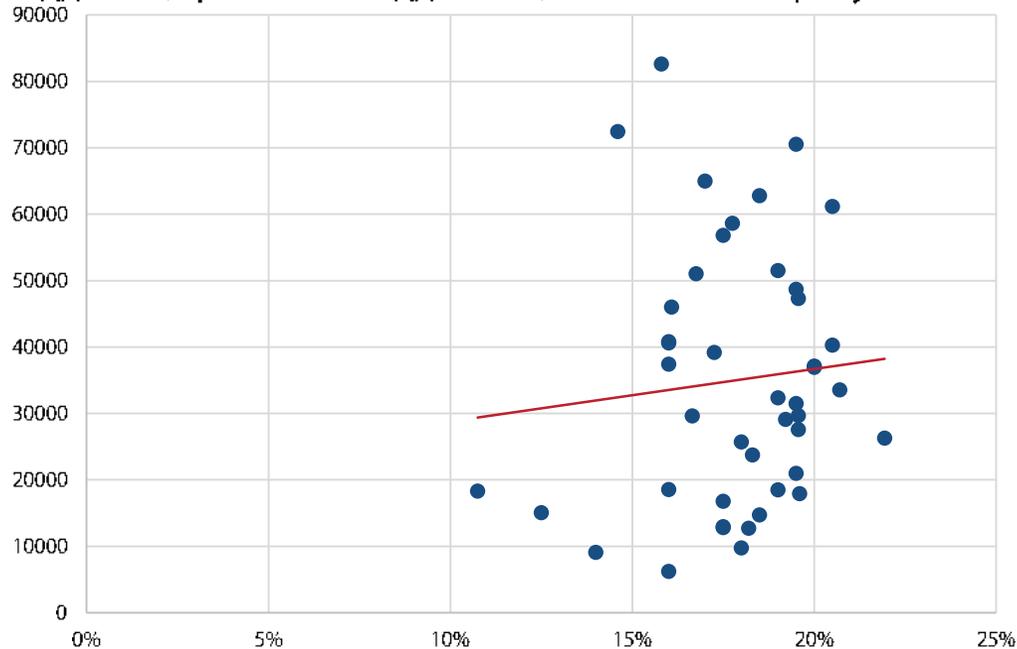

— Кошти фізичних осіб у банку Хрещатик (зв'яз. на інфляцію)
— Загалом по банківській системі

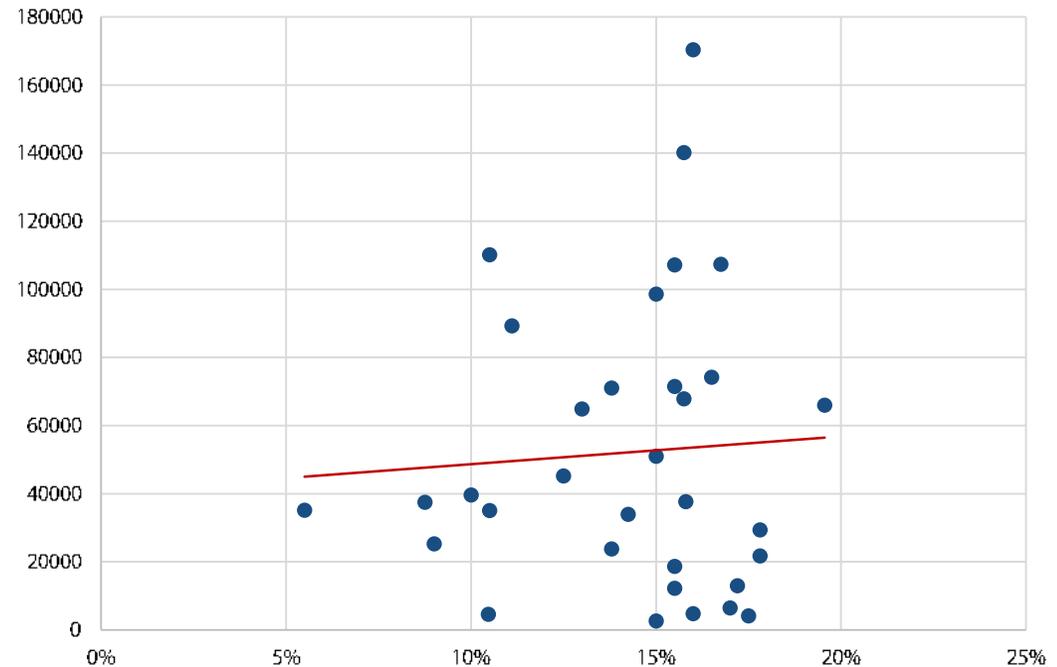
Джерело: НБУ, розрахунки ЦЕС

Чи схильні українці до «морального ризику»?

Зв'язок між гривневими річними відсотковими ставками та депозитами фізичних осіб у співвідношенні до кількості відділень, гривень на відділення, 2 жовтня 2013 року

Зв'язок між гривневими річними відсотковими ставками та депозитами фізичних осіб у співвідношенні до кількості відділень, гривень на відділення, 4 жовтня 2017 року

Джерело: НБУ, <http://s-indicators.biz>, розрахунки ЦЕС

Чи схильні українці до «морального ризику»?

Сума гарантування, як % до ВВП на душу населення у колишніх соціалістичних країнах ЄС та в Україні

Змінна	Коефіцієнт	Стандартна похибка
Відсоткові ставки	0.285***	0.037
Безнадійні кредити	0.019***	0.002
Реклама	0.3693***	0.0998
Капіталізація	-0.4464	0.3685
Обсяг активів (логарифм)	-2.1828***	0.2183
Дата (тренд)	0.0013***	0,0002
R ²	0,32	
Кількість спостережень	949	

*** – коефіцієнт значущий на 99,9% довірчому інтервалі

Джерело: НБУ, <http://s-indicators.biz>, банківська звітність, розрахунки ЦЕС

- Люди несуть депозити в банки, де вища процентна ставка та більше реклами.
- Ризиковість банку (низька капіталізація чи висока частка проблемних кредитів) на рішення про відмову від вкладу не впливає.
- **«Моральний ризик» наявний.**

Рекомендації

Сума гарантування, як % до ВВП на душу населення у колишніх соціалістичних країнах ЄС та в Україні

Країна	2012	2018
Болгарія	1869	1382
Хорватія	966	755
Чехія	662	504
Естонія	798	605
Угорщина	1000	734
Латвія	1021	739
Литви	967	684
Польща	982	729
Румунія	1538	1051
Словаччина	763	577
Словенія	577	448
Медіана за колишніми соціалістичним и країнами ЄС	967	729
Середнє за колишніми соціалістичним и країнами ЄС	1009	745
Україна	795	238

Підвищити гарантовану суму до 500 тис. грн

Індексація на інфляцію. Вересень 2012 – вересень 2018 – 140%.

Приведення до європейської практики
500 000 = 595% ВВП на душу населення

Словаччина = 577%

Естонія = 605%

Запобігти «набігам на банки»

Не можна підвищувати
гарантовану суму до 100 тис.
євро

Більше навантаження на
банки, які мають платити
внески до ФГВФО

Різний рівень заощаджень і
доходів в Україні та ЄС

Відчутні втрати у
диверсифікації: люди
можуть мати вклад в
одному банку

Зменшити витрати часу -
максимальну кількість
робочих днів до
відшкодування вкладів

20 днів зараз

7 днів за
Директивою
ЄС

Зменшити гарантування відсотків за депозитами

Якщо встановити гарантування відсотків на рівні половини облікової ставки на момент здійснення вкладу, то це нівелює «моральний ризик» серед вкладників.

Вкладники не підуть забирати вклад під час кризи, оскільки зазвичай відсотки за вкладами «на вимогу» нижчі за половину від облікової ставки.

Стимулювання політики відповідальності власників банків усім своїм майном

Лише 1% заяв щодо банківських злочинів спрямовано до суду

Правоохоронні органи мають посилити свою активність у розслідуванні злочинів у банківській системі

Забезпечити повноцінну судову реформу та реформу правоохоронних органів